

Rep. W. W. W.

R. 41.394

84.753

1

ORATIO

HABITA

AD ACADEMIAM

SALMANTICENSEM

IN SOLEMNI STUDIORUM INAUGURATIONE,

A

P. M. F. MARIANO CUEVAS,

CISTERCIENSIS ORDINIS, DOCTORE THEOLOGO,

ET SACRAE, ATQUE FORENSIS

ELOQUENTIAE ACADEMIAE

MODERATORE.

SALMANTICAE:

APUD JOANN. VALLEGERA, TYPOGRAPH. UNIVERSIT.

Ann. Dñi. MDCCXXV.

616650359

ORATIO

HABITA

AD ACADEMIAM

*Vetus Doctrina eadem videtur et
recte faciendi, et bene dicendi magis-
tra: neque disjuncti Doctores, sed
iidem erant vivendi praeceptores atque
dicendi.*

Cic. de Oratore. L. 3.

(III)

Si mihi de scientiarum laudibus esset apud eos habenda oratio, qui litterariam gloriam dignitate, opibus, potentia potissimum definiunt; ab imperiorum amplitudine, regisque fortunis, à splendore, ac magnificentia multorum qui litterarum praesidio beatitatis culmen attigerunt, atque à caeteris clarissimis hujus generis argumentis exordienti, in iisque inhaerenti, atque versanti, nihil desse posset ad copiam ubertatemque dicendi.

Sed cum in hac amplissima Aca-

(IV)

demia, vestroque in conspectu, laudatio sit instituenda, ornatissimi Doctores, qui solidam, perfectamque sapientiam virtute praesertim contineri existimatis; summa iudicii vestri gravitate, parum hic omnis humanarum litterarum splendor ad veram, cumulatamque laudem valere possit, nisi incitationem atque alacritatem ad recte vivendum afferat.

Quamobrem, et cujus causa in hunc locum ascenderim, et ad quos verba facturus sim, cogitanti, prorsus ita videtur; nullo in argumento meam commodius orationem posse versari, quam si veram sapientiae

(V)

imaginem vestris oculis subjiciam, regiamque viam ad illam comparandam, nobilissimæ juventuti quæ ex omnibus undique populis confluit, breviter ostendam.

Optarem equidem illam ingenii vim, verborum copiam, eloquii venustatem, orationisque majestatem quæ amplitudine loci, Salmanticae dicimus, materiae gravitate, superbisque audientium auribus digna videri posset: sed cum tenuitatem meam intime calleam, à vobis efflagito spectatissimi Doctores, Juvenesque clarissimi, ut humanitatem vestram in ipso veluti orationis vestibulo abunde

(VI)

commonstretis, et in sapientiae imaginem quam simplicem quidem, sine involucris, sine tegumento vobis offerimus, mentis aciem per exigui temporis spatium attentius infigatis.

Est igitur sapientia, ut inquit Tullius,* » illa ars vivendi quae maestitiam pellit ex animis: quae exhorrescere metu non sinit: qua praeceptrice in tranquillitate vivi potest » cupiditatum ardore restincto.»

Hinc felicioribus saeculis solus ille videbatur sapiens, qui ita constitutus animo, tanta moderatione at-

---

* Lib. 1. de Finibus.

(VII)

que constantia quietus, sibi que ipse placatus erat, ut nullis neque contabesceret molestiis, neque doloribus conficeretur, neque in prosperis secundisque rebus ita efferretur laetitia ut futili oblectamento deliquesceret: ille inquam, quem nihil moveret ambitio, nihil humana laus aut plausus extolleret, nihil honores publici, aut munerum amplitudo conturbarent.

„Bona sapientis, dicebat Seneca, * solidis et insuperabilibus munitis praecincta sunt; non Ba-

---

* L. de const. sap.

(VIII)

»bylonis illi muros contuleris quos
»Alexander intravit: non Carthaginis
»aut Numantiae maenia una manu
»ex hostibus erepta; non Capitolium
»arcemve Romanam, patent ista hos-
»tili vestigio: illa quae sapientem
»tuentur à flamma, et ab incursu
»sarta tectaue sunt: nullum introi-
»tum praebent; excelsa, inexpugna-
»bilia, Diis aequa.”

Haec igitur est, praestantissimi
auditores, imago quaedam sapientis
non accurate depicta, sed quasi levi
penicillo adumbrata, quam si perficere
velimus, necesse quidem sit, tota
nostra consumatur oratio.

(IX)

¿Quid vero nunc, de litterato homine dicam et erudito, qui omne felicis, ac beatae vitae praesidium in una doctrina collocavit?

¿Nunc illa omnia quae modo diximus, sic artium, et disciplinarum studium cognitionemque consequuntur; ut haec praeclara vitae ratio, ac pene divina quam sapientiam appellamus, à litterarum doctrina separari sejungique non possit?

¡Utinam, viri clarissimi, res ista ae haberet! non enim viros sapientes tantopere desideraremus, sed sapientum plena omnia, recte, ac vere dicere possemus.

Plenae sunt etenim Academiae omnium artium, et disciplinarum altrices, plenae Provinciae, plena oppida, pleni remotissimi loci multorum hominum qui litterarum, atque omnis doctrinae studiis à primis annis, et teneris ut ajunt, unguiculis se dederunt.

Sed quotusquisque eorum est, Deus immortalis, in quibus pulcherrima illa sapientiae forma quam modo effinximus appareat! Videre enim licet alios tanta levitate, et jactatione intumescetes, iis ut fuerit non didicisse consultius: alios insatiabili quadam et vesana divitiarum ambitione

(XI)

conflagrantes; gloriæ nonnullos ita cupidos, ut huic semper incubuisse, ab ipsa vero sapientia quam quaerere et amare se jactitant, capitali veluti odio discessisse videantur: multos præterea voluptatibus sic obtemperantes, ut eos verius vitiorum insectatores, quam scientiarum sodales recensere debeamus.

Quem horum igitur, sapientem appellabimus? quem non potius veccordem, et insanum quantumvis optimis artibus, et disciplinis instructum?

Ut enim non illum eloquentem dixeris, qui oratoriam artem profes-

(XII)

sus, inquinate, barbare, confuseque loquatur; non musicum eum qui absurde canat, etiam si is musicus haberi velit; non illum praeclarum navis gubernatorem, qui nesciat aut tempestati cedere, aut in tranquillo mari clavum recte, ac sine ullo errore moderari; ita neque sapientes illi dicendi sunt, qui in sapientiae officiis obeundis dilabi et delinquere frequentissime videantur.

Sed si scientia, si doctrina, si artium optimarumque disciplinarum cognitio sapientem per se efficere nequeunt; videamus jam si placet, qua via, vera nostris sit adolescen-

(XIII)

tibus sapientia perdiscenda.

Maximo in errore versantur illi qui res plerumque clarissimas abjectis nominibus appellare consuescunt, dum humilibus atque contemptis illustria vocabula libentiore animo imponunt; unde alias pro aliis falsa specie decepti insectantur, et idem talem amplectuntur.

Et haec, saltem mea sententia, causa est, cur licet multi studiosos se, et amatores sapientiae profiteantur, paucissimos tamen reperiamus hujus nominis dignos, cum in una doctrina sine virtutis adjumento, ejus sedem esse atque domicilium arbitrentur.

(XIV)

Misere enim falluntur: nam vera summaque sapientia illa est quae nosse prius se ipsum edocet; unde in veterum Academiarum ac Bibliotecarum fronte, aureis litteris inscriptum olim erat notissimum illud *epigraphe* **NOSCE TE IPSUM.**

Sciebat namque docta antiquitas sapientiae Templum non ingenio, litteris, aut scientiis patefactum iri; sed quibus cum ingenio, cum litteris, cum scientiis etiam optimam sui ipsius cognitionem adesse commonstrant.

Et re quidem vera: qui seipsum nescit, quomodo alia scire poterit?

(XV)

quomodo officia erga D. O. M., à quo
et conditus, et judicandus, adimple-
re; quomodo Regi, cujus majestas,
ex pulcherrimo Homeri effatu, * à
Jove descendit, obtemperare; quo-
modo patriae in qua natus, nutri-
tus, atque educatus, deservire va-
lebit?

Hinc superiori aevo regioneque
vicina, nec enim casus nostros infan-
dumque dolorem renovare juvat, il-
lorum plurimos qui se de litteris, de
scientiis, de luminibus gloriabantur,
tanta impietate in Religionem, tanta

---

* Il. 2. 197.

(XVI)

audacia et furore in Regem, quanta olim Gigantes contra Coelum, insurgere visi sunt.

* Hinc conturbata, commota, incendiis, et caedibus deturpata omnia, sacra prophanis permixta, immanitatis atque saevitiae in amicos, in fratres, in parentes, in Ecclesiam, et in patriam tanta vidimus exempla, ut philosophiae aetatem cum excisionum saeculo confundi debere, nonnulli arbitrarentur.

Sed nunquidnam horrenda illa facinora litteris, scientiis, aut ipsi sapientiae probro, et dedecori esse possunt? minime gentium.

(XVII)

Non enim litterae, aut scientiae hujusmodi scelerum insimulandae; sed vel misera conditio hominum qui tanquam teterrimae Harpiae inficiunt omnia, vel potius vesania illorum qui cum sapientes sibi ipsis viderentur, sapientiam capitali odio prosequuti sunt; eam à publicis scholis ejiciendam, atque explodendam putarunt, ab ipsisque hominum mentibus evellere sunt conati.

Abusi siquidem optimis artibus, et disciplinis per eas ipsas impium bellum sapientiae intulerunt, quae quamdiu ab istis furiis agitatur, suisque exulat ejecta sedibus, Respubli-

(XVIII)

ca ipsa suum tenere statum minime potest, sed aeternis fluctibus concitari necessarium mihi videtur.

Nos vero Doctores incliti, optimique Adolescentes, Salmanticensis Academiae in qua purior doctrina, veraque sapientia quovis tempore integra permansit, vestigia persequamur; et quibus perfidi homines in eadem expugnanda impie, et sceleratissime abutuntur, iisdem utamur armis in ipsius defensionem; quaeque in nos illi tela conjiciunt, eadem nos in illos fortiter, et strenue retorquemus.

Illi eloquentiae vi imperitam mul-

(XIX)

titudinem multoties flectunt, à virtute avocant, et honestate: nos ejusdem subsidio et honestos in officio pietateque conservemus, et improbos ac perditos homines à turpitudine deterreamus.

Illi legum sanctimoniam Regiamque Majestatem labefactant, dum ipsas à voluntate indocti vulgî originem suam ducere pendereque dicunt: nos ab altiori principio, à Deo nempe, qui et totius justitiae, et universae potestatis fons est, et origo, utramque descendere, aeternum praedicemus.

Sacra illi Theologiae dogmata depravant, mores et ritus à majoribus

receptos irrident, Ecclesiae Hierarchiam, ac disciplinam funditus ever-
tunt: catholicae fidei ex animo adhae-
rentes nos, etiam doctrinas illas quae
opinionum nomine subdolè circum-
feruntur, quaeque in Romana Lance
librata non sunt, penitus abjiciamus;
majorum instituta libenti animo ve-
neremur; Hierarchiam divinitus sta-
bilitam credamus; discrimenque illud
recentiori tempore pessimoque consi-
lio inter exteriorem, et interiorem dis-
ciplinam excogitatum, ut absurdum
commentum universam Ecclesiae po-
testatem undique subvertens, deteste-
mur.

Illi denique, ipsam religionem Christianam quasi nihil in ea litteris, et ingenio dignum, nihil elegans, nihil excelsum criminari ausi sunt: nos vero per illam genus humanum ad civilis vitae cultum revocatum, litterarii imperii fines dilatatos, ipsiusque mysteria, ceremonias, sacros libros uberiora dignitatis, majestatis, sublimitatis exempla ingenio praebere, quam prophana gentium Mithologia confidenter affirmemus.

Illi: sed jam longiores quam par erat, fuimus.

Cogitemus igitur, in Academia illa nos versari quae per tot saecula

(XXII)

habita est fecundissima virorum
omni virtutis, et sublimioris sapien-
tiae genere praestantium, parens:
memoria repetamus firmissima illa
quae turbulentiori tempestate protu-
lit Throni et Altaris propugnacula;
Eminentiss. Cardinalem D. D. PE-
TRUM QUEVEDO ET QUINTANO; Exmum.
ac Illmum. Archiepiscopum D. F.
VEREMUNDUM ARIAS; integerrimum
Magistratum D. JOSEPHUM COLSA ET
SARO, quorum nomina sicuti Patriae,
et Ecclesiae, et Magno Regi FERDI-
NANDO gratissima, ita contra Aca-
demiae obtrectatores, validissimo
praesidio erunt: haec inquam, alia-

(XXIII)

que plurima optimae Matris decora,
animo semper insculpta habeamus,
nec tam praeclara laude, ignavia nos-
tra spoliari patiamur; sed potius
Salmanticae etiam nunc, litterarum
domicilium, Salmanticae verae sa-
pientiae cultores, Salmanticae Regiae
ac Pontificiae Dignitatis strenuos de-
fensores, omnes uno consensu, vel
etiam inviti fateantur.

DIXI.

que plurimum optimaque Mater locora,
 animo semper inscripta posteritas,
 nec tam praechara laude ignavia nos-
 tra epularetur, postquam sed polius
 Salmanticae cinnamome, histerum
 domitium, Salmanticae veterae sa-
 pientie sibi, Salmanticae Regiae
 ac Pontificae Digitalis strenua ho-
 mages, omnes uno consensus, vel
 etiam inibi latuit.

DXI